

?li?kisel Özerk Benlik Kurgusu Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). ?li?kisel Özerk Benlik Kurgusu Ölçe?i. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23296>

Özet

İlişkisel Özerk Benlik Kurgusu Ölçeği (ÖBKÖ), bireylerin benliklerini yakın ilişkileri (aile, arkadaşlar ve partnerler) üzerinden tanımlama eğilimlerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikometrik bir araç olan orijinal İlişkisel Bağımlı Benlik Kurgusu Ölçeği'nin (Relational-Interdependent Self-Constraint Scale - RISC) Türkçe'ye uyarlamasıdır. Bu ölçek, özellikle bireyin kendilik algısının bağlarla olan bağlam içinde ne kadar iç içe geçtiğini ve ilişkilerin benlik tanımı üzerindeki merkezietini belirlemeyi hedefler. Türk kültüründe benlik kurgusunun ilişkisel boyutunu incelemek üzere Ahmet Akın ve arkadaşları tarafından 2010 yılında geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır.

Ölçek, sosyal psikoloji ve kültürel psikoloji alanlarında, bireylerarası ilişkiler, sosyal destek, empati ve prososyal davranışlar gibi konularda ilişkisel kimliğin rolünü anlamak için temel bir ölçüm aracı olarak kullanılmaktadır. Ölçeğin Türkçe versiyonunun psikometrik özellikleri, Türk örnekleminde orijinal yapıya destekler nitelikte bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler

İlişkisel benlik kurgusu, benlik kurgusu, bağımlı benlik, ilişkisellik, psikolojik ölçek, uyarlama, sosyal psikoloji.

Yazarlar

Akın, A., Eroğlu, Y., Kaymakçı, A. R., Satıcı, S. A.

Amaç

İlişkisel Özerk Benlik Kurgusu Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin benliklerini tanımlarken yakın ilişkilerini (örneğin, romantik partnerler, aile üyeleri veya yakın arkadaşlar) ne ölçüde merkeze koyduklarını belirlemektir. Ölçek, bireyin kimliğinin ve davranışlarının yakın ilişkiler bağlamında nasıl şekillendiğini ve bu ilişkilerin birey için ne kadar önemli olduğunu nicel olarak ölçmeye hizmet eder.

Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması, bu yapının Türk kültürü gibi kolektivist eğilimler taşıyan toplumlarda geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçülüp ölçülemeyeceğini tespit etmek ve uluslararası araştırmalarda karşılaştırmalı çalışmalar yapılmasına olanak sağlamaktır.

Yapı

Ölçek, sosyal psikolojideki temel bir kavram olan İlişkisel Bağımlı Benlik Kurgusu (Relational-

Interdependent Self-Construct) yapışın ölçmektedir. Bu yapı, bireyin kendisini, diğer insanlarla olan özel ve yakın ilişkileri bağlamında tanımlaması anlamına gelir. Yüksek ilişkisel benlik kurgusuna sahip bireyler, duyguların, düşüncelerini ve eylemlerini yakın ilişkileri sürdürme ve geliştirme motivasyonu ile ilişkilendirirler. Bu yapı, genellikle bağımsız benlik kurgusu (bireysellik ve özerklik odaklı) ve kolektif benlik kurgusu (genel gruplara aidiyet odaklı) kavramlarından ayrışır.

İlişkisel benlik kurgusu, bireyin sosyal çevresiyle kurduğu bağların kalitesini ve derinliğini yansıtır. Bu kurgu, özellikle empati, sosyal sorumluluk ve başkalarının ihtiyaçlarına duyarlılık gibi alanlarda önemli prediktif güce sahiptir.

Geçerlik

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmasında (Akın vd., 2010), psikometrik geçerlik çalışmaları detaylı olarak incelenmiştir. Yapılan analizler, ölçeğin orijinal yapıya uygun olarak ilişkisel benlik kurgusu yapışın Türk örnekleminde başarıyla ölçtüğünü göstermiştir.

Özellikle yapı geçerliliği kapsamında Faktör Analizi (Confirmatory Factor Analysis - CFA) yöntemleri kullanılarak, ölçeğin teorik olarak beklenen faktör yapışın koruduğu doğrulanmıştır. Ayrıca, ölçeğin diğer ilişkili psikolojik yapılarla (örneğin, yalnızlık, sosyal destek veya kişilik özellikleri) beklenen yön ve büyüklükte ilişkiler gösterip göstermediği incelenerek eş zamanlı geçerlik kanıtları elde edilmiştir.

Güvenirlik

İlişkisel Özerk Benlik Kurgusu Ölçeği'nin Türkçe versiyonunun güvenilirliği, iç tutarlılık katsayıları (Cronbach Alfa) aracılığıyla değerlendirilmiştir. Uyarlama çalışmasında elde edilen Cronbach Alfa değerleri, ölçeğin maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı yapıyı ölçtüğünü ve kabul edilebilir düzeyde bir iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermiştir.

Yüksek güvenilirlik katsayıları, ölçeğin ölçüm hatasını minimize ettiğini ve farklı zamanlarda veya farklı örneklerde uygulandığında benzer sonuçlar verme eğiliminde olduğunu işaret etmektedir. Bu sonuçlar, ölçeğin Türk kültüründe bilimsel araştırmalar için güvenle kullanılabileceğini desteklemektedir.

Faktör Analizi

Akın ve arkadaşları (2010) tarafından gerçekleştirilen faktör analizi, ölçeğin orijinal tek boyutlu yapışın Türk örnekleminde de incelemitir. Yapısal eşitlik modellemesi (SEM) teknikleri ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) kullanılarak, ölçek maddelerinin tek bir ilişkisel Özerk Benlik Kurgusu faktörü altında toplandığını gösterilmiştir. Bu tek faktörlü yapı, ölçeğin teorik temelini

desteklemektedir.

Elde edilen uyum iyili?i indeksleri (CFI, TLI, RMSEA gibi), modelin veriyle mükemmel derecede uyumlu oldu?unu göstermi?tir, bu da ölçe?in yap?sal geçerli?inin güçlü bir kan?t?d?r.

Ölçek Bilgileri

Test Çe?idi: Uyarlama

Format: Likert Tipi Derecelendirme (Orijinal ölçek genellikle 5 veya 7 noktal? Likert tipi bir format kullan?r, uyarlama çal??mas?nda da benzer bir yap? beklenir, ancak kesin derecelendirme bilgisi kaynakta belirtilmemi?tir.)

Mevcut Diller: Türkçe (Türkçe uyarlamas? mevcuttur), ?ngilizce (Orijinal dil).

Popülasyon Grubu: Genel Popülasyon (Özellikle ergen ve yeti?kinler).

Ya? Grubu: Üniversite ö?rencileri ve yeti?kinler (Uyarlama çal??mas? genellikle üniversite ö?rencileri üzerinde gerçekleştirilmi?tir).

Popülasyon Detaylar?: Türkiye Cumhuriyeti s?n?rlar? içerisinde ya?ayan, okuyazar ve gönüllü kat?l?mc?lar.

Test Metodolojisi: Öz bildirim ölçe?i. Kat?l?mc?lar, kendilerini yak?n ili?kiler ba?lam?nda nas?l alg?lad?klar?n? gösteren ifadelere ne ölçüde kat?ld?klar?n? belirtirler.

Anahtar Kelimeler

Psikometri, uyarlama, kültürel psikoloji, Cronbach Alfa, geçerlik, güvenirlik, ?li?kisel Ba??ml? Benlik Kurgusu.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Ahmet Ak?n

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilgi Kaynakta Mevcut De?ildir.

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresi: ahmet.akin@medeniyet.edu.tr

?leti?im Adresi: Ahmet Ak?n, Medeniyet Üniversitesi (Uyarlama çal??mas? s?ras?nda yazar?n ba?l? oldu?u kurum).

Ölçek & Ücret ve Test Yeri

Ölçek, akademik araştırmalarda kullanıma açılmıştır. Ölçeğin orijinal versiyonu akademik literatürde yer almakta olup, Türkçe uyarlaması da bilimsel yayın yoluyla sunulmuştur. Ticari kullanım için orijinal ölçek yazarlarından ve uyarlama çalışması yapan yazarlardan izin alınması tavsiye edilir. Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması 2010 yılında yayınlanmıştır.

Uyarlama çalışmasının orijinal makalesine ve ilgili verilere aşağıdaki bağlantılardan erişilebilir:

Makale Linki: ac.els-cdn.com

Orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: the-relational-interdependent-self-construal-scale-toad.pdf

Referanslar

Akın, A., Eroğlu, Y., Kaymakçı, A. R. ve Satıcı, S. A. (2010). The validity and reliability of the Turkish version of the relational-interdependent self-construal scale. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 5, 579-584. doi:10.1016/j.sbspro.2010.07.145

(Not: Orijinal İlişkisel Bağımlı Benlik Kurgusu Ölçeği'nin geliştiricileri olan Cross, Bacon ve Morris'in orijinal referanslarında da akademik çalışmalarda kullanılması gerekmektedir.)

İlişkisel Özerk Benlik Kurgusu Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. Ölçek maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır, ancak ölçeğin tamamı uyarlama makalesinde bulunabilir. Aşağıda, genellikle bu tür ölçeklerde kullanılan ifadelere benzer temsili maddeler listelenmiştir (Kesin maddeler için 2010 referansına başvurulmalıdır):

Yakın arkadaşlarımla aramdaki bağlar benim kim olduğumu tanımlar.

Bir karar vermeden önce, bu kararın en yakınlarımı nasıl etkileyeceğini düşünürüm.

Bağkalarıyla olan ilişkilerim benim için kişisel bağlarımdan daha önemlidir.

Kendimi tanımlarken, yakın çevremdeki insanların beklentileri benim için çok önemlidir.

Bir ilişkideki uyum ve ahenk benim için bireysel özgürlüğümde daha önemlidir.